

Vad har hänt?

**RIKSDAGENS HÖGTIDLIGA OPP-
RANDE** ägde rum med sedvanlig pomp och ståt på lördag den 11 jan. Dagens och drets sensation var de rikligt fjödande inkomsterna och en viss försiktighet åtminstone vad nya utgifter beträffar. Konungens anmälan att vårt förhållande till utländska makter fortfarande är gott annoterades med påfallande uppmärksamhet.

MED ANLEDNING AV BOMBARDEMANGET av svenska ambulansen i Abessinien har regeringen avgivit formell protest i Rom, vari framhålls att regeringen kommit till den övertygelsen att den svenska ambulansen av italienska luftstridskrafter gjorts till föremål för ett direkt angrepp. Det motiv, som general Graziani anfört — att bombardemanget verkställdes såsom repressalieåtgärd i anledning av uppgivna kränkningar av regler för krigsföringen från abessinsk sida — kan, enligt svenska regeringens uppfattning, icke giva något berättigande åt attacken på ambulansen.

Vidare anføres, att intet bevis förebärgs för att ambulansen skulle ha gjort sig skyldig till något missbruk av Röda Korsets tecken.

Svenska regeringen, som beaktat, att italienska regeringen uttryckt sitt beklagande över att svenska medborgare dräpts vid bombardemanget, förväntar att en italiensk undersökning rörande ansvaret för händelserna påskyndas och att det begångna övergreppet blir föremål för vederbörlig beivran.

BETRÄFFANDE DET SVARPLACERADE FREDSPRISET går en opinionsväg fram genom svenska kvinnovärlden, som önskar se vårt Röda Kors' ordförande, prins Carl, som pristagare. Ett uttalande i detta syfte har utfärdats och undertecknats av representativa kvinnor från olika håll. Opinionsen är dock icke enhällig. Och det torde med skäl kunna framhållas, att hur behjrtansvärda alla ansträngningar för krigets humanisering än kan vara, visar dock fakta för varje dag allt tydligare, att sådana icke äro liktydiga med kamp emot krigets metod och väsen.

VÄDRETS MILDA MAKTER i gestalt av våldsamma skyfall, en månad tidigare ute än vanligt — liksom i höstas en månad försenade — göra sitt bästa att skilja de olyckliga stridande parterna i Abessinien. Mussolini har dock befallit att ingen hänsyn skall tagas till regnen, och general Graziani lär fortfarande förbereda en stor offensiv. Händelserna i Afrikas fastland tröda dock i skuggan för de stora engelsk-franska flottkoncentrationerna i Medelhavet.

MOR OCH BARN heter Röda Korsets sista utställning, som öppnades i förra veckan i Oostermans bilhall i Stockholm av kungliga huset och dess anförvanter, vilka med synbart intresse tog i

Amelie Posse-Brázdová:

Brev från ett sjukhus i Prag.

"Kvinnorna med oss, djärvt medvetna om sin makt!"

December 1935.

I går natt låg jag och lyddes till en annan hjärtpatient från den allmänna salen, vägg i vägg med min lilla cell. Gång på gång hade man släpat in oxygenbombarna till honom — men inte ens de gav längre någon lättnad. Kvävningens anfällen kom allt tätare — han kramades långsamt och kvalfullt till döds. När man själv ligger och kippar efter luft och en tung sotfylld dimma står som en obarmhärtigt isvägg utanför de halvöppna fönstren, kan man med förfärande tydlighet leva sig in i hur det känns när ingenting längre hjälper.

Nattsköterskan kom in till mig för att ta pulsen — då hon såg att sömnpulvet inte hade någon effekt, slog hon sig lugnt ner och pratade. På min fråga vem som var hos den döende, svarade hon, »ingen — där är ändå ingenting att göra längre. Han vet själv att det är slutet — han är aldeles klar och vid sans». När jag bad henne för guds skull hellre sitta inne hos honom — och tyckte det var aldeles förfärligt, sa hon, »varför det — sådant är vi så vana vid här». Mina invändningar att han i varje fall inte var van att ligga bak mörka skärmar och dö — ensam och övergiven av alla, senterade hon som en lyckad paradox. Sådant räck man ju vara beredd på — och så oörjade hon tala om hur mycket värre patienterna haft det under kriget, då ofta det nödvändigaste saknades och de gasade låg där och kvävdes i massvis.

Hon visste att hon kunde få mig att lystra till den låten. Mitt S. O. S.-brev, som i somras stod i Tidevarvet, har på sistone cirkulerat bland alla sjukhusets vakande systrar, och allsomoftast har någon av dem olovandes kommit smitande in till mig nattetid för att lätta sitt hjärta och beskriva de fasor de själva varit vittne till eller hört av kamrater.

Den här natten stod dessa berättelser särskilt levande för mig — ackompanjerade av den dödsdömdes stönanden och dova rosslingar. Varje gång hoppades jag det skulle vara den sista — men vändan fortsatte. Det är ingen lätt sak att klämma sönder ett hjärta. Det dröjde innan befrielsen kom — dröjde outhärligt länge.

Först när hans järnsäng rullades ut i korridorerna bredvid min dörr, förstod jag att han fått sluta. Men i nattens tystnad utspann sig någon sorts smärtsamt betraktande hur ofta fyr- och femlingar numeras fjödas till världen, jämte en del annan socialhygienisk kunskap.

Utställningen formar sig till en intensiv propaganda för starkare folkökning i vårt land, vilken uppgett även av Röda Korsets ordförande underströks i hans öppningsanförande. Att denna utställning är fullständigt, intressant och välordnad står utom all fråga, men vore det inte först och främst av vikt att den utomordentliga omvårdnad, som här demonstreras, verkligen gjordes åtkomlig för varje moder och barn.

samtal mellan hans just avstannade hjärta och mitt eget, oroligt galopperande. Kanske mottog det med sitt oregelbundna Morse-knackande de ord som inte hade blivit utsagda därinne bakom döds-skärmar? Det var i alla fall inga fridfulla och förlösande budskap — bara bittra och förgrämda... Men efter den sömnlösa natten verkade det särskilt drastiskt-dramatiskt, när morgonposten kom med nya häftiga angrepp mot mig av den chauvinistiska pressen. Framförallt därför att dess huvudargument denna gång var att »kvävningsskörden börde till de barmhärtigaste och minst plågsamma ting man kan råka ut för i krig» — så det var oförsonligt av mig att utmåla sådana skräckbilder. De hetsade endast i onödan upp sinnena och förlamade försvarsviljan hos både militär och civila.

Det var inte alls så farligt som jag påstod — gasmaskerna fungerade utmärkt, även om de tyvärr var litet dyrbara. — Några sådana klubbiga och fetberandiga gaser som dem jag beskrivit existerade inte annat än i min egen fantasi. De var rent av vetenskapligt otänkbara...

Med eftermiddagsposten fick jag ett halvt dussin likna artiklar ur de här utkommande tyska tidningarna. De gjorde sig löjliga över mina oansvariga ansagor och ur luften gripna påhitt om råttor och epidemibaciller som vapen i det kommande kriget — (vilket dock ingen av dem gjorde något försök att framställa annat än som mycket nära förestående).

(Forts. å sid. 4.)

Elin Wägner:

DE VITA STAMMARNAS.

Vid ett samtal nyligen med en svensk missionär som vistats en månad i Sydafrika råkade jag använda uttrycket världskriget om 1914—18 års krig. Han rättade mig genast. Det kriget var inte något världskrig, sade han. Hellre ville han använda sina zuluers beteckning och kalla det för de vita stammarnas inbördeskrig, sade han. Hellre ville han använda sina zuluers beteckning och kalla det för de vita stammarnas inbördeskrig, sade han. Hellre ville han använda sina zuluers beteckning och kalla det för de vita stammarnas inbördeskrig, sade han.

Denne missionär bereser nu Sveriges landsbygd och predikar i små kyrkor och skolor för en storög menighet att den vita rasens herravälde är slut och att den kan undgå fullkomlig undergång endast om den i tid gör bot och bättring och radikalt ändrar sin hållning till den färgade världen. Han tror för sin del att den enda bufferten mellan de svartas hämndlystnad och de vita en gång kommer att bli det kristna Afrika, vadan han alltså tilldelar missionen även en storpolitisk mission av denna världen. Om den övertygelsen är svårt att ha någon mening, men säkert är att när missionärerna nu tala till sina landsmän glida de in i tonfall som Israels profeter använde, så starkt känna de hotet från den värld där de ha sin verksamhet. Från den utsiktspunkt som en svensk missionsstation i Sydafrika erbjuder, får man den uppfattningen att alla vapendugliga färgade män i Afrika skulle störta till Abessinien hjälp med spjut och bössa, om inte de vitas regemente hindrade deras fria rö-

relser. En abessinsk seger över italienerna skulle också tända ett vilt hopp i de färgade krigarnas hjärtan att hämndens och segerns dag vore nära.

Under generaldebatten om Abessinien i Folkförbundsförsamlingen varnade den sydafrikanska republikens representant för den brottliga oförsiktigheten att gå till angrepp mot Abessinien och därmed riskera att sätta en hel världsdel i brand. Den italienska delegationen visade under detta tal, och särskilt under den direkta vädjan den mottog, att detta tal icke var värt att lyssna till. Den pratade, bländrade i papper, smålog och tittade på sina naglar. Sedan dess har dock Mussolini själv och den italienska pressen, hjälpt av Pirandello, med bitterhet framhållit hur absurd det är att bryta den vita solidariteten för barbariska svartingars skull.

Det är farligt att bryta den vita solidariteten. Det är något som de vita stammarna börja lära sig nu i sista stund. Men italienarna vända upp och ner på sanningen. Ty folkförbundsmakterna ha handlat som de gjort, inte därför att de känna större solidaritet med Abessinien än med Italien, utan i känsan av den stora risk Italien utåttar det alla för genom att gå tvärs emot de vita stammarnas första svaga försök till sammanhållning, dels inbördes, dels gemensamt i en ny politisk gentemot de andra raserna. Ty Nationernas förbunds existens som Italien ville sätta på spel är inte bara ett tecken till att de vita förstärkt att de inte kunna slåss längre med varandra, men också att de förstärkt att de måste inta en annan hållning till den färgade världen. (Forts. å sid 4.)

Chayele Grober.

det. Den unga moderns vaggva sjöngs på mjuk engelska, medan tyskan blev det självklara uttrycket för den ömsom självupptaget lyriiska, ömsom konventionellt sällskapliga värmdman.

Chayele Grober var med om att grunda den judiska teatern i Moskva, Habima, där hon sedan medarbetat under tolv år. Det är därför naturligt att hon vid sina framföranden mest valt motiv på jiddisch och hebreiska. Även här kunde man spåra en nyansering. Jiddisch blir uttrycket för det vardagliga, hebreiska för det mera högtidliga. Ibland gav hon den lätta, humoristiska genrebilder: Svärmar dansar, Moralpredikan, Tvätterskan. Ibland äro religiösa stämningar: Extas, Den botfärdige, Leve Israel. Särskilt extas gjorde — i sin blixtsnabbhet — ett mycket starkt intryck som mästerlig framställning av den starka inre koncentration, som ofelbart utöser mekaniska, ovarierade rörelser och entonighet. Det var av en händelse, som Chayele Grober en gång i en liten judisk landsby fått kunskap om urgamla judiska danser, vilka hon sedan vidare studerade i Palestina.

Kanske gick något av inleviesens förlorat för den som inte förstärkt jiddisch och hebreiska. Men det var som om själva de främmande orden bidrog till att i de alvarligare scenerna framkalla den känsla av högtidlig bävan, som tillkommer stor konst.

E-a R.

torförens röstat för bibehållen vänstertrafik, som våll dr.

RADIKALPACIFISMENS VERKLIGA ANSIKTE anstränger sig N. D. A. att klarlägga i icke mindre än tre på varandra följande helsidesartiklar på avdelningen Kultur och världspolitik. Tidevarvet uppskattar uppmärksamheten, men kan tyvärr icke på alla punkter vitsorda sanningsenligheten av artiklarnas slutedningar. Amelie Posse's sjukhusbrev i detta nummer av Tidevarvet blir en händelse, som ser ut som en tanke, sammantill med Allehanda-skriftens funderingar.

Veckovakelen

TIDEVARVET

Radikal
politisk
veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Trjvåldsgård 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamf.
Norrlandsgatan 18.
Tel. 10 75 75, 10 75 76.
STOCKHOLM

Stockholms stads Poliklinik vid Kornhamnstorg 4

Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—10 f.m.
**För havandeskapet och
dess sjukdomar.**
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot
erläggande av 2 kronor.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid
Tryggt och ogen., välrök.
Tel. 778 24.

Per-Einar Fryklöf

TANDLÄKARE
Sven Rinmansgatan 3, 3 tr.
(Norr Mälärstrand 78.) Mottagn. kl. 12.30
—1.30, 6—7 e. m. samt telefon 53 42 46.
Låga taxor. Kostnadsfri rådgivning.

Centralbadets damfrisering

rekommenderas
Klagastr. Tel. 20 95 92. Företräsk.

Alimonda-Institutet

40-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådfrågning även pr
korrespondens. Begär prospekt och frå-
gelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsgat. 16, 4 tr. (hiss)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

Uno Oldenburg J:or

Jur. Kand.
Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.
Alla slags juridiska uppdrag: Rättegån-
gar, skilsmässor, boskift., äktenskaps-
förord, bouppteckn., testamenten.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GOTGATAN 82 " " 333 90

Arméhanddukar 86 cm.

läng, bellina, fällade, med hängare, nästan ut-
stulpa, passande till skåp köks- och toalett-
dukar, pris endast 6,50 pr dosa. Ösa i 3 dosor
fraktfritt.
Osakernas Lager, Kungsg. 70, Sthlm.

kvalitetsfrukt
FRUKTCENTRALEN

»Psykologiskt övertygande»
Sv. Dagbl.
A. STEHR
Fröken
Berättelse om en
skyddshempojke.
4: 75.
»Avgjort intresse som dokument i
skyddshemsfrågan» Dag. Nyh.
I alla boklädor.
Wahlström & Widstrand

Den 18 Jan. 1936.

Att man vågar.

Regeringen har genom hans ma-
jestät konungens mun delgivit icke
endast den nyöppnade riksdagen
utan hela landet sina åskanden och
krav för ett kommande budgetår.
Trontalet ger sålunda väsentliga
upplysningar om regeringens verk-
samtetsplan för det innevarande
året, som även är valår till andra
kamraren.

Man har för en gångs skull gott
om pengar. Statsinkomsterna ha
stigit. Kristidslånen föreslås att
med en gång nu avbetalas i stället för att
amorteras på längre tid såsom förut
varit avsett. En sänkning på icke
mindre än 12 % föreslås av den ordi-
narie skatten, men samtidigt bebå-
das ett förslag till omläggning av
beskattning på inkomst och förmö-
genhet.

Förslag till förstärkande av rikets
värnkraft, varmed menas upprust-
ning, föreslås. De härtill nödiga ut-
gifterna behövs man ej tala om i år.

Däremot föreslås ett anslag på
omkring fem miljoner att utgå som
dyrortstillägg på folkpensionerna.

Förutom ett åskande på en och en
halv miljon till främjande av bo-
stadsförörjning till mindre bemed-
lade, barnrika familjer samt ökat
idrottsanslag förekommer icke nå-
gra nya anslag till folkhälsans be-
främjande. Detta är ägnat att i hög
grad förvåna.

Låt oss erinra oss situationen för
ett år tillbaka. Den gick i folkhäl-
sans tecken. De överhandtagande
kriminella aborterna hade framtvin-
gat allvarliga överläggningar och
förslag till detta samhällsöndas be-
kämpande. Den väg som en för-
ändamålet tillsatt kunglig kommitté
anvisat diskuterades ytterst livligt.
Med en fullkomligt enastående enig-
het framhölls att den åtgärd som
först av alla måste vidtagas var att
ett helt annat omhändertagande och
stöd åt barnaföderskor måste kom-
ma till stånd. Förslag till en för-
bättrad och fri förlossningsvård
fanns redan utarbetad av högsta me-
dicinska myndigheterna, och alltför
länge hade vi redan väntat på den
förebyggande mödravården och den
förbättrade barnvården.

Riksdagens livliga intresse i be-
folkningsfrågan förde med sig till-
sättandet av den stora befolknings-
kommissionen. Den har arbetat un-
der högttryck och genomarbetade
förslag överlämnades till K. Maj:t
före jul. Vad föreslår nu regere-
ning? Jo, den överväger fram-
ställningar om bidrag till minderri-
ga barns uppehälle och uppfostran,

om förbättrad förlossningsvård och
barnvård.
Alltså: ett förslag kanske kommer,
men det är ej viktigare än att man
kan vänta gott ett år till, innan ens
möjlighet föreligger att ge den fati-
ga eller beträngda barnaföderskan
den ekonomiska hjälp och det sam-
hälleliga stöd, som kan leda hennes
steg bort från abortens nödfallsut-
väg.
Och ändå är det valår. Att regere-
ringen vågar kasta kvinnorna denna
utmaning i ansiktet.

Märta Armfelt

Generalagent i Skandia
Kostnadsfri rådgivning dagli-
gen 12—1 i Skandias huvud-
kontor, Myntorget 1.
Tel. Namnarp Skandia-Freja.
Specialitet:
Pension-, livränte-, liv- och sjuk-
försäkring.

Bringa kriget ur världen.

Den framsände korrespondenten,
Sven Tillge-Rasmussen, skriver
i St. T. D. för den 9/1.

Det är väl så, att krig icke blott föder
lögn utan också kräver lögn för att
äran skall kunna leva, och radioskilrin-
gen från Asmara till Italien, där mödrar-
na skulle fyllas med stolthet över vad de-
ras söner utträttade i Afrika, föreföll ute-
slutande löjlig. Men hur meningslöst är
icke det hela! Envar av oss bar ännu
på intryck från samma dags morgon, in-
nan flygarna kommo tillbaka. Vi hade
sett de tusentals människornas flykt från
sina hem i soluppgången — kvinnor och
barn, färdiga att-segna under bördan av
det de ågde: några höns, som de bundit
snören om benen på, vattenkrukor och en
påse lins, några enkla kokgrejor och nå-
ra av dem med små barn i en påse på
ryggen. De hade intet hem längre, de
voro fördrivna och sökte sig nu upp i
bergen, där somliga funno en håla, som
hyenorna morrande måste lämna, under
det andra grävde sig in i bergssidan som
djur, dödsängsliga för vad dagen skulle
bringa dem och deras barn.

Vi hade läst det dokument, flygarna
kastat ned över staden, inlett med ett leve
för Italien och il Duce: »Vi bära i våra
färger tecknet på den romerska kultu-
ren»

I ett sådant ögonblick måste varje frå-
ga om ras och kultur och politisk argu-
mentations större eller mindre rimlighet
tona bort till intet för en enda sak —
intrycket av människans lidanden och
ångest; intrycket av krigets obeskrivliga
dumhet, överskuggande t. o. m. det hat,
som även den främmande smittats av,
medan bomberna föll i en segrande kulturs
namm.

Om det moderna luftkriget skriver en
känd engelsk vetenskapsman, Freder-
ick G. Woodland Hopkins, i en in-
tervjua i News Chronicle:

Att intala människor att enbart gas-
masker skulle vara tillräckligt som
skydd, är detsamma som att lura dem till
en falsk trygghetskänsla. I varje fall är
det nödvändigt att också tillhandahålla
hela, gas-säkra dräkter åt befolkningen.
Mig förefaller emellertid en sådan sak
praktiskt omöjlig. Kostnaderna skulle ju
bli svindlande.

Den växande villigheten i snart sagt
alla civiliserade länder att acceptera flyg-
vapnet som ett medel till fritt bombarde-
rande av civilt befolkningen och till gas-

om förbättrad förlossningsvård och
barnvård.

Alltså: ett förslag kanske kommer,
men det är ej viktigare än att man
kan vänta gott ett år till, innan ens
möjlighet föreligger att ge den fati-
ga eller beträngda barnaföderskan
den ekonomiska hjälp och det sam-
hälleliga stöd, som kan leda hennes
steg bort från abortens nödfallsut-
väg.
Och ändå är det valår. Att regere-
ringen vågar kasta kvinnorna denna
utmaning i ansiktet.

Fogelstadförbundet i Stockholm

med omnejd
sammansträder lördagen den 25 jan.
kl. 7.30 e. m.
i Kvinnliga Kontoristföreningen
Brunkebergstorg 15, Stockholm.
Kerstin Hesselgren
berättar om Några intryck från
Genève hösten 1935.

attacker utan restriktioner är ytterligt
farlig.

Det enda försvaret är att helt avskaffa
dena form av krig. Faran för att be-
folkningen skall förledas att tro på ve-
tenskapen som ett tillförlitligt skydd är
överhängande. För mig är detta en oer-
hört allvarlig sak.

Till detta kan tilläggas, att de omskriv-
na, lufttäta små gasvagnarna eller sov-
säckarna för lindebarn inte har rönt den
framgång man hade väntat. För att barn-
net skall orka andas inuti en sådan måste
nämligen en vuxen person pumpa in luften
i säcken. Om den vuxnes eget gas-
skydd icke skulle fungera eller han skulle
skadas så att han inte kan sköta luft-
pumpen, måste spädbarnet dö av kväv-
ning i sitt skyddshölje. Denna detalj är
under utredning av experter.

Förtrampat kvinnovärde.

I senaste numret av »Gerechtigkeits»
lämnar Irene Harand ett skrämmande
exempel på hur i Tyskland den politiska
propagandan tränger in på livets intima-
ste förhållanden.

I Tyskland inrättas överallt upplys-
ningskurser för de olika yrkesgrenarna,
vid vilka undervisning i »världsåskåd-
ning» betyder mycket mer än den fackli-
ga utbildningen. Om en sådan kurs för
barnmorskor skriver tidskriften Offentlig
Hälsövård, »Oeffentlichen Gesundheits-
dienst»:

Tysklands barnmorskekår hoppas att
utbildningskurserna i Alt-Rese skola fort-
sätts och skola bidra till att göra varje
barnmorska till en glödande förkämpe
för »Det tredje rikets». Inget kvinnoyrke
har så stora möjligheter som barnmorske-
yrket att verka politiskt bland folket, då
barnmorskorna komma i närmaste berö-
ring med kvinnor ur alla samhällsklasser
i Tyskland, även med de allra fattig-
aste, som varken ha tidning eller radio.
Vid de tillfällen, då kvinnorna åo sär-
skilt öppna och mottagliga, kunna de
barnmorskor, som själva åo insatta i alla
viktiga frågor, utöva ett mycket stort in-
flytande på dessa. Alla vi kvinnor vilja
hjälpa vår Führer Adolf Hitler.

Många finna kanske dessa rader enbart
löjväckande, säger Irene Harand. Men
de flesta kvinnor och även de män, som
ännu ha en gnista vördnad för kvinnan
och särskilt för den blivande modern,
måste finna notisen uppskakande. Intet
är längre heligt för nationalsocialismen i
Tyskland, då den politiska propagandan
förföljer kvinnan ända in i förlossnings-
rummet. Det är inte troligt, att detta
hänger samman med en önskan från
Tysklands 25,000 barnmorskor utan att
bestämmelsen ytterst kommer från pro-
pagandaministeriet.

Man måste instämma med I. H. i för-
kastelsesdomen över en sådan politisk pro-
paganda. Men det är säkert ett psyko-
logiskt misstag av Tysklands nationalso-
cialister att tro, att en blivande moder är
särskilt mottaglig för politisk propagan-
da. En kvinna föder inte sitt barn för
staten, vare sig som blivande skatteob-
jekt eller kanonmat.

Vävskolan med mönsterritning och heminredning.

Fortbildningskurser: Komposition med provvävning. Färglära med naturstudier.
Materiallära med handspinning. Heminredning med planritning och komposition
av textilier. Nybörjarkurser för hemvävning, yrkes- och pedagogisk utbildning.
Skolhem med billig pension. Tel. 234. Sigtuna Vävskola. Mary van Rijswijk.

Hälsan, viktigast av allt.

Vårda Eder hälsa. Effektivt behandlas gikt, reumatism, ischias, nervsmärtor, rubo-
ningar i ämnesomsättningen m. fl. sjukdomar enligt Skodsborgsmetoden på
Stockholms Fysikaliska Kuranstalt.
Tel. 62 54 44. Humlegårdsg. 18. Tel. 61 06 78. Moderata priser. Begär prislista!

NORRKÖPINGS STUVLAGER

KLÖDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kostnad. Detta orsaken till våra bill. priser.

Nya böcker i psykologi.

Nu för tiden kan man inte klaga över
brist på populär litteratur i modern
psykologi. Bokbeståndet fortplantas yn-
nigt i tredje, fjärde och femte led efter
Freud och de tre (eller fyra) anslädet,
som tidigt skilde sig från urfadern.

En av dessa, Alfred Adler, höll i som-
ras på Siljansskolan en mycket uppskattad
Kurs i individualpsykologi. Den förelig-
ger nu i tryck med detta namn (Ahlen
& Söners förlag). Det är ett förträffligt
arbete ur författarens enhetliga åskåd-
ning, där mer- och mindervärdeskänslans
avarter bilda grundstommen för bedö-
mandet. Den ensidighet som medföljer en
sådan rätlinjighet får sin motvikt genom
den klarhet, enhetlighet och konsekvens,
varmed just denna linje följes in i alla
förgreningar, och ger, enligt min tanke,
en djupare insikt i de psykologiska pro-
blemen än en mera melared översikt
skulle ha gjort. Adlers stil är pregaukt
och klar. Saktligt och praktiskt ha före-
läsningarna lagts upp. Man får genom
de stenograferade svaren på kursdel-
tagarnas frågor ett värdefullt komplement
till själva föreläsningarna.

»Småskriften utgivna av Svenska före-
ningen för psykisk hälsövård» föreligga
nu i tre nya häften (8, 9, 10), av vilka det
sista i denna tidning redan uppmärksam-
mats. Ett av dem går, också det, helt i
Alfred Adlers tecken: Svdruppstrade
barn. Vi får där en kort och lättfattlig
framställning av typiska barnproblemet
och deras lösning från individualpsykologisk
ståndpunkt. Dr Torsten Ramers bro-
schyr Om s. k. problemarna och deras be-
handling bör hälsas med särskild glädje
såsom den första svenska originalskriften
i sitt slag, grundad som den är på erfä-
renheter från våra egna barnbyråer. Av
stort värde är den familjesociologiska
synpunkten, som spelar in och gör det lilla
häftet till en mångsidig och betydelsefull
vägledare för föräldrar.

Ett vida omfångsriktigt arbete är Dr
Wilhelm Stekels Föräldraförstran (Natur
och Kultur). Ur sin mångåriga praktik
tar förl. upp sådana typiska fall, som
åskådliggöra inflytandet på barnen av
föräldrars inbördes förhållande. Kapitlet
»Mellan två generationer» är ett av de
intressantaste i boken. Det klarlägger
splittringen inom efterkrigsgenerationen
och ett blott svalget mellan två släktled.
Framställningssättet är ibland litet om-
ständligt och docerande, men boken för
in på självdjup, vars företeelser sörja för
en vaken läsning. Den huvudton på döds-
önskningarnas betydelse, som är så märk-
bar i Stekels direkt vetenskapliga pro-
duktion, träder här tillbaka och sidoord-
nas med andra psykiska faktorer. Det är
en grundligt vetenskaplig skoning såväl
som praktisk läkareerfarenhet bakom
denna föräldradragagogiska bok.

Leslie D. Weatherheads arbete, Psyko-
logien och livet (Lindblads förlag) fram-
träder på svenska i översättning av Alf
Ahlberg och med introduktion av prof.
Tor Andræ. Den är skriven av en präst,
som studerat och i sin självavård prakti-
serat skiftande skolors erfarenhet under
den senare psykologiska eran. Med Coué
och Freud, Adler och Morton m. fl. har

Kring ett konstnärsoede.

Då den unge engelske författaren Irving Stone givit sin bok om Vincent van Gogh (Han som älskade livet, Natur och Kultur) benämningen roman, har han väl härmed velat poängtera sin egen fantasiska andel i teckningen av Gogh och i rekonstruktionen av de olika miljöer skildringen berör. Värde av sådana biografier i romanform har ofta ifrågasatts. Vad som kan göra dem motiverade är väl främst detta: de kunna i en vid läsekrets väcka intresse för och locka till djupare studium av de öden de tolkat och de förhållanden och problem, som utgestaltat dessa.

Stones skildring har från sakkunnigt håll visats som väl initerad och dokumenterad. Ett är visst: den är gjord med kärlek. Författaren har så fångsats och gripts av det levnadsoede han förjupat sig i, att läsaren ej undgår att påverkas av hans värme. Som en ljus ton över boken dröjer den kvar i minnet långt efter det detaljerade sunkit i glömska. Mycket i själva innehållet bidrager emellertid också till den känsla av gripenhet och glädje, som boken efterlämnar. Främst den härliga generositet, som präglar van Goghs inställning till hela tillvaron, den livshänförelse, som likt havsvågor bär honom över ett hårt och ensamt livs prövningar och ger honom kraft att utan en skymt av klagan underordna sig de krav hans konstnärliga uppgift stäl-

lert på honom — ett underordnande, som alls ingenting har med resignerad underkastelse att göra. Så också det mest gripande av allt i denna bok: teckningen av förhållandet mellan konstnären och hans bror Theo. I den hugfästet minnet av en broderskärlek, genom vilken en åt förstocket oförstående eljest prisgivnen konstnär räddades åt sin gärning och i vars skydd han kunde leva skadeslös för det misstroende och det förakt, som ständigt sökte stävja honom.

Vincent van Gogh hörde till de konstnärer, som sent kommit till klarhet om sin begåvnings art. Hans familj önskade, att han skulle skapa sig en framtid på det område, inom vilket hans släkt förskaffat sig anseende och rikedom: konsthandeln. Sedan han en tid provat detta yrke, börjar han umgås med tanken att bli präst. Hans iver att genast ställa sina krafter i mänsklighetens tjänst driver honom emellertid från de teologiska studierna — »Jag tillhör de fattiga och lidande Nu Och Inte Om Fem År» — som predikant eller snarare som missionär till gruvhammet Borinage, en av de industriella Europas sjukaste punkter. Den som läst Egon Kischs beskrivning av våra dagars Borinage förstår, att den som Stone ger av samma samhälle för omkring sextio år sedan inte är någon osannfärdig svartmålning. Det är emellertid dessa gruvbetares genom slit och lidande karaktärsfullt utmejslade gestalter, som väcker van Goghs lust att teckna — och så förstår han, vad han måste ägna sitt liv åt. Sedan dess lever han under skapelsedriftens bann, halvt blind, halvt fjärrskådande. Utan förbarmande, likt en sporrad häst drives han framåt tills han stupar. Efter tolv års oavbruten kamp känner han sig plötsligt uttömd och slockad. En periodiskt återkommande sinnessjukdom gör också hans tillvaro problematisk. Så tar han sitt liv. Kulan dödar ej omedelbart — han får återse sin bror — den ende av hans familj, som alltid stått honom bi — och dö med den trofaste handen i sin. Han hade då vid sin död fått sälja en, säger en tavla.

Fullt av scenförändringar är detta livs-äventyr. Ingen epok i konstnärens liv har försummats av berättaren, allt har fått sin rundliga och utförliga del. Pittoreskt och intressant är kapitlet om Paris med de expressionistiska konstnärerna, dessa till excentricitet utpräglade individualiteter — Cézanne, Toulouse-Lautrec, Rousseau, och — van Goghs närmaste vän här — Gauguin. I ett av bokens senaste avsnitt föras vi till Sydfrankrike, den brännheta trakten kring Arles, det landskap, som i sina flammande jordfärger bäst svarade till van Goghs temperament och som också framdriver hans största prestationer, dessa målningar, som i sin glöd alltid ropa efter något, alltid största. Även i konstnärens liv fanns en sådan törst — kärlekstörsten. Den genomtränger hans tillvaro och bidrar — i sin otillfredsställdhet — åt den djupa, heta tonen över hans öde.

Något fattas i denna bok: trots skildringens bredd och värme kommer man

Konsten att tala sitt eget folks språk.

Nedanstående spontana uttalanden visa hur Tidevarvets läsare reagerat inför Irene Harands artikel i föregående nummer.

Vi börja med ett brev från en industriarbetarska i Stockholm:

På tal om förstelse måste jag säga, att Harands artikel *Konsten att tala sitt eget folks språk* i Tidevarvet i dag var något, som gjorde mig glad. Det var något av vad jag jämt har önskat skulle komma fram. Mätte det nu bara bli förstått av dem det vederbör och på rätt sätt. Just detta att det oftast i både tal och skrift användes mer utländska, mer facktermer än vad de olärdas orkar med, gör för oss många saker obegripliga. Men det är samtidigt många gånger en själslig pina, när det är något vi gärna vill veta eller sätta oss in i. Alltid har vi ej uppslagsböcker till hands, lexikon är ej billiga nog för alla. Dessutom, sammanhanget blir ej detsamma, när man ouppörligt medan man läser, skall avbryta meningen för att översätta något ord. Man kan — det har jag också gjort — först läsa lätt och söka ut de mest obegripliga orden, skriva ner dem i tur och ordning och sedan läsa om allt från början med ordlistan bredvid. Men då får man ha tålmodig och en ängel och tid, och naturligtvis inte vara trött efter en hel dags irriterande arbete. Allt som är nästan omöjligt i vår jäktade tid.

Ibland blir man förvånad, ibland rasande, beroende på trötthetsgraden, när man i studiecirkel för *industriarbetare* kan få höra föredragshållare tala mer »utländska» än svenska. Undra sedan på att cirklarna ibland dö ut —.

Vi olärd är kanske ibland fördrande — men vi kan ej *alla* bli lärda och då tycker man att de som fått förmånen att lära sig två språk ändå, eller rättare sagt också, skall kunna skilja på, när det ena eller andra skall talas.

Elin Wikman.

En akademiker och lärare skriver:

Irene Harand har i Tidevarvet nr 2 en utmärkt artikel under ovanstående rubrik. Den är så förtärlig, att hon själv med rätta befarar att den skall väcka opposition bland de intellektuella. Men vi behöver verkligen vetenskapliga, d. v. s. vederhäftiga och väl genomtänkta arbeten, som dessutom är tillräckligt klart och redigt skrivna för att kunna förstås av den s. k. olärd, d. v. s. bokligt obildade men ofta praktiskt erfarna, vilket är långt mer värt.

Ice minst våra skolböcker borde skrivas mer populärt, så att de inte bara frestar till meningslöst plugg. I främsta rummet bör de väcka eftertanke och därmed ge äkta bildning, även om det därvid blir svårare för gottköpplärsaren att gå i land med en sådan bisak som läxförhört.

Men hur skall vi få dylika läroböcker? Det borde inte vara omöjligt att med

inte konstnären riktigt in på livet. Som i en spegel följer man hans liv i dess skiftningar. Men det sjundade djupet blicka vi inte in i och få på det hela taget endast ett svagt intryck av. Till en viss grad beror detta nog på bristande psykologisk djupblick och inlevelseförmåga hos författaren. Men kanske inte endast på detta. Kanske beror det också på för-synthet, på respekt inför det hemlighetsfulla i en stor personlighets liv. Vad Stone givit är för övrigt mycket nog ändå, man släpper ej hans bok utan en känsla av tacksamhet. Att den svenska upplagan fått en översättare, av Guri Hertzman-Ericsons litterära kvalifikationer ökar dess värde.

Sigrid Helthagen.

Maria Stuart.

Först som sist må sägas att Dramatens föreställning av Schillers *Maria Stuart* var en gedigen, allt igenom kultiverad föreställning. Många äldre litteraturhistoriker har utöstat sitt missnöje över Schillers drama. Följaktligen är det ett alldeles utomordentligt stycke. Pompöset utan att vara retoriskt, stilenligt utan att vara pastisch, målade utan att vara överlatat. Som alla Schillers stycken är det dessutom välbyggt, är ur ren teatersynpunkt ytterst spelbart och har flera förfärliga roller. Hur mästertligt är dessutom inte det lilla psykologiska greppet, att vad som egentligen upprör Elisabeth mest och kommer hennes beslut att mogna, är avunden inför Marias kalla blåblodiga skönhet! Det är psykologi som står sig! Och av sådana smådrag är stycket ganska fullt. Man förstår ju att dessa och annan sorts finesser måste vara något för Dramatens stilkunniga artister och regissören-teaterchefen att göra något av. Långsamt, med härlig stringens ordnas konflikten, uppåns klimax, avslutas och avrundas de öden, som för några timmar levt sitt brokiga liv i rampjuset.

Schillers *Maria Stuart* är egentligen konflikten mellan en människa och hen-

nes samvete. Och både personen och samvetet ifråga är Elisabeths, inte Marias. Den senare är mera offerlamm, visserligen ett i början spotakt och styvknäckt, men i alla fall ett värdigt redskap i händerna på sina fiender. För-söken att befria henne tar man knappast på något större silvar. Schiller har nästan för-gapat sig i hennes offerattityd, vilken både har skönheten och rätten på sin sida. Men av Elisabeth har han modellerat ihop en människa med kött och nerver och den ganska egna saften blod, tjockt drivande renässansblod. Så utomordentligt som gestalten tolkades av Tora Teje kom också alla dessa blodets hetsande åldor fram, både de onda och de mera sympatiska, tills det kvar står en ömsänksvärd människa, bruten ej av sina handlingar utan av sin svaghet. Kring henne fanns ett charmant galleri av herrar, Lars Hanson som lord Leicester, Gunnar Olsson som baron Burleigh, Ivar Kåge som Shrewsbury, Uno Henning som Mortimer, Olof Sandborg som Paulet, för att nu nämna några. Inför Signe Hassos *Maria Stuart* blev man egentligen mest förvånad över att den själfulla lilla skådespelerskan ännu var så rent tekniskt ofullgånge.

Som helhet var detta en lika hedersam som ypperlig föreställning, vars grundförtjänst torde ligga hos regissören, Olof Molander.

J. F.

god vilja skriva sådana, svarar nog Irene Harand.

Alldeles riktigt. Men en annan sak är svårare, nämligen att få dem antagna vid våra läroanstalter, där lärarna fordrar att läroböckerna ej får sakna den schematisering eller förbigå de kapitel som brukades på farfars tid.

Att det förhåller sig så, har jag lärt av årtiondens erfarenhet. Därför är det nästan omöjligt att få någon förläggare till en skolbok som talar sitt eget folks språk. Och lyckas man få förläggare, blir boken antagen vid ytterst få läroanstalter. Hrr förläggare kommer aldrig på idén att göra reklam för en dylik bok. Och de har ej längre någon Hjalmar Öhrvall eller Carl Grimberg till rådgivare.

Hjälp oss, Irene Harand, ber Gösta Setterberg.

En bokförläggare skriver:

»O, den som kunde skänka dikten så den enkla form, som tusenden först.» Carl Snoilsky.

Stort tack till Irene Harand för artikeln i *Konsten att tala sitt eget folks språk* och ett lika stort tack till Tidevarvets red. för att vi fått läsa artikeln på svenska.

Det ämne som Irene Harand behandlar i artikeln är och har alltid varit aktuellt. När jag för mer än 30 år sedan läste Ellen Keys bok *Livsinjer* skulle jag gärna velat diskutera detta ämne med författarinnan. Ellen Keys eget språk förstod jag, men av de många citaten på tre eller, om jag inte minns fel, ännu fler främmande språk förstod jag inte jota. Jag försökte för-gävas få tag på Ellen Keys adress. Hade jag lyckats skulle jag skrivit och frågat henne om hon skrev böcker endast för personer, som kunde läsa flera utländska språk. Jag tror knappast Ellen Key skulle svarat, som Erik Lindorm gjorde då jag en gång sa till honom: När du skriver för svensk publik skall du skriva så att alla svenskar förstår varje ord. Lindorm svarade nämligen: Jag säger som Schopenhauer, man skriver väl inte för skomakare.

Jag har under min verksamhet som bokförläggare och talare ofta haft anledning att diskutera detta viktiga problem. Författare och översättare har kommit till mig med manuskript, som ibland vimalat av utländska ord och långa citat på främmande språk. Jag har då alltid bett dem skriva svenska ord i stället för de utländska, och om citaten ska stå kvar på originalspråket så ska det också finnas en översättning. Boken ska kunna läsas av alla svenskar. Den största delen av den svenska befolkningen har sorgligt nog aldrig haft tillfälle att lära något främmande språk. Det är ett hån mot dessa människor att som Erasmus Montanus briljera med sina kanske många gånger ganska bristfälliga utländska språkkunskaper.

Verkligt stora, språkkunniga och lärda författare skriver korta, enkla satser, som även den okunnige, bokligt obildade människan förstår. Av utrymmesskäl nämner jag endast ett namn: Peter Krapotkin. Fiera av hans böcker är epokgörande arbeten i världslitteraturen. Krapotkin kämpade för en stor idé, han var en av vår tids största människor, därför kunde han också uttrycka sig så att alla förstod vad han menar.

Hur ofta har jag inte själv suttit och hört på »lärda» talare, talare som talat i så långa och tillkrånglade meningar att det varit få av åhörarna som förstört något nämnvärt av det lärda »upplysningsföredraget».

Författare som har en tung och svår-förstådd stil avskräcker många från att köpa och läsa böcker, de som ej kan läsa och förstå dessa böcker köper i stället ofta de enfaldiga kolorerade tidningarna. Och de talare som ej kan tala folkets språk, som ej kan fångla och intressera sin publik, de bidra till att avfolka mötes-lokalerna och hjälpa i stället till att fylla biograflokalerna, där kriget förhålliga och den fattiga kontorsfirskan gifter sig med chefen eller chefsens son.

Ett undantag från vad som ovan sagts, utgör kanske en del av lyriken, som inte så mycket talar till människans förstånd som till hennes känsla och där aningen ofta uttrycker mer än den klara tanken.

Axel Holmström.

LALLA CASSEL

Institut för rytmisk gymnastik och dans.

Förmiddagskurser i motionsgymnastik för damer.

1 Febr. börja två utbildningskurser.

Krs A: Tvåårig lärareutbildning i rytmisk gymnastik och dans.

Kurs B: Utbildning i dans för scenen.

Prospekt på begäran. Nybrokajen 7, 7 tr. Telefon: 11 08 51.

REISEN

Modärnast.
Vackraste läge.
Rum fr. 5:50.

Hotell o. Restaurant, Skeppsbron 12, Stockholm. Dir. S. A. R. A.

PARA PACEM

MELLANFOLKLIGT SAMARBETE

NORDISK TIDSKRIFT I INTERNATIONELLA PROBLEM

Redaktör: PAUL MOHN.

Objektivitet — Aktualitet — Kontinuitet
Ombärlig för bibliotek och studiecirklar.

Utkommer fr. o. m. 1936 med 10 st. 32 sid. nummer.

Pris 5:— pr. helår. — Obs! Bibliotek och studiecirklar 20 %.

Expedition: Lilla Nygatan 4, Stockholm. Telefon: 11 38 09.

PRENUMERERA! Använd vid rekvisition postgiro nr. 50990.

Brev från ett sjukhus i Prag.

(Forts. fr. sid. 1.)

Man fann mina anklagelser vara värdiga motstycken till fablerna om de avhuggna barnhänderna i Belgien och så att det verkligen var allt skäligt uttänkt. S. O. S. »wenn der gesunde Menschenverstand auf dieser Weise im sterben liegt...»

Jag berättar detta därför att jag här-omdagen mottog ett brev från Tidevarvets redaktion, däri den bad mig säga något om det mottagande mitt nödropp fått i allmänhet.

Jag varken orkar eller får lov att skriva annat än ett eller annat enskilda brev-kort, men när Tidevarvet kallar är det svårt att motstå — det verkar som trumpetstötter på en gammal stridshäst — blyertspennan krafsar av sig själv iväg.

Ni får förlåta om kråkfötterna är svåra att tyda, och jag inte lyckas få en tillnärmelsevis anständig form eller fason på meningarna — jag ska nu i varje fall försöka att svara lite på det ni önskade veta.

Det oväntade och överväldigande mottagande mitt rop till Tidevarvet fick i Skandinavien känna ni ju själva bättre till än jag. Hit ut till mig nådde endast dnyingarna genom Er tidning, och genom de otaliga privata och kollektiva brev jag under de närmaste fyra månaderna fick mottaga. Bland dessa fanns även åtskilliga olika världsfröbättrande uppslag och projekter med anhängan att jag skulle vidarebefordra dem till Benes eller Mussolini (1) eller åtminstone till trycket...

En anonym författare (författarinna?) har t. o. m. generöst skänkt mig manuskriptet till en diger bok — i förhoppningen att jag såsom någon sorts »fredens Jeanne d'Arc» skulle kunna göra något åt den. Denna överdrivna tillit rörde mig naturligtvis — men jag har svårt att tro på möjligheten för en skribent att åstadkomma något skapligt av en annans idéer, hur förtärliga de än i sig själva kan vara. Jag skickar hellre Tidevarvet det avsnitt av manuskriptet som förefaller mig vara bokens kärna. — Förslaget om att påverka och organisera skolgolunden särskilt pojkar tycks mig fram-

förallt beaktansvärt — det kunde förtjänat ett närmare studium.

Naturligtvis har författaren rätt i att vi alltid kommer att beskyllas för att vara verklighetsfrämmande ideologer, och bekämpas med försvarsvännernas eviga fras om att »tiden ännu inte är mogen» — så länge vi inte lyckas få den grönaste ungdomen med oss. Det är ju klart att det är med den man måste börja — om man någonsin ska få något inflytande över massorna. Och utan att dessa bearbetas kommer statsmännen aldrig att inse att tiden verkligen inte längre är någon surkart — utan att en hel generation nu håller på att växa upp, som ser annorlunda på dessa ting, och som inte vill finna sig i att få hela sin framtida existens spolie-rad. Att vi kvinnor och mödrar i hela världen är emot kriget blir ju för var dag som går alltmera klart — t. o. m. högerkvinnorna proklamerar ju högljutt sin fredsvilja, även om de anser att de bäst tjänar detta syfte genom att verka för ständigt ökade rustningar — och betraktar alla andra sätt som landsförräderi.

Jag ser att i de pressen kommit med älskvärda antydningar om att hela »Kvinnornas vapenlösa uppror» skulle ha tillkommit under inflytande från Moskva — och bland de månghundredatala sympatiserande skrivelser jag mottagit hemifrån har också funnits ett par d. a. anonyma författarna tillvita mig att jag i min egen-skap av »halvtjeckiska» skulle ha mottagit direkta order från det med mitt nya fädernesland numera allierade Sovjet. Ja — kanske rent av pengar?!!

Tyska tidningar besymler i sin sida mitt gamla räkta svenska Posse-namn för att ha en obehagligt och äckligt semitisk blikning — säkerligen är jag ingen renhårig arier, alldeles bortsett från att jag ju har en så tydligt slavisk ändelse på mitt andra namn.

Och samtidigt beklagar de tjeckiska höger-tidningarna att jag — trots att det under kriget föreföll annorlunda — numera atavistiskt återfallit i antislaviska tänkesätt och känslor. Blodet är tjockare än vattent — det förnekar sig inte i längden. En pacifistisk svenska går ändå till slut sina germanska anförvanter ärenden. — Vad kan vara fördelaktigare för tyskarna, än en rörelse som ju tydligen avser att organisera tjeckiska mödrar till att hindra deras män och söner att eldas av försvarslusta vid ett eventuellt anfälls-krig?

Men dessa tidningsangrepp är ett intet jämförda med de hotbrev som den Internationella kvinnoligan för Fred och Frihet mottagit alltsedan de börjat kring-sändandet av ett upprop vilket i huvudsak var formulerat i samma ordalag som Tidevarvets. Dessa brev var så fullspäckade med grova tillmälen och skällsord att de omöjliga kan upprepas i tryck. Somliga var undertecknade av fascist-sammanslutningar — de mest kryddade naturligtvis anonyma.

Det var kvinnoligan som här tog hand om min S. O. S.-artikel, men då freds-broschyrer aldrig lär läsas i det här landet beslöt de att offentliggöra den i en damtidsskrift — »Eva». Det var det första enda som efter åtskillig tvekan vågade sig på något så komprometterande —

och utan att jag blivit tillfrågad, hade redaktionen tillåtit sig att »av utrymmes-skäl» utesluta de kraftigaste passusarna.

Då jag indignerat opponerade mig mot ett så självvådigt förfarande försvarade de sig med att de visserligen fått många entusiastiska instämmanden men även en hel del brev och telefonpåringningar från isikna abonnenter, som förkunnat att det var en skam att ett sådant uttryck för självuppgivelse fått publiceras i deras för-nämliga tidskrift (enligt min uppfattning

Benes.

allt för ensidigt högre-ståndsbetonad för att vara ett lämpligt forum för detta slags dokument). Någon temperamentsfull läsa hade t. o. m. ansett att jag borde hängas eller åtminstone häktas för lands-förrädisk propaganda...

Men ett par dagar innan jag blev in-tagen på sjukhuset hade svenska ministern i Prag en stor lunch för prins Eugen, som varit härute och hälsat på oss. Där hade jag Benes till bordet — och på andra sidan om honom satt kul-tusministerns fru, en känd skådespelerska. Hon böjde sig fram över honom och tackade mig salvelsefullt för artikeln — ville locka mig att komma och tala utöfeligare om saken i någon kvinnoklubb.

Jag hade naturligtvis inte själv velat för saken på tal, men Benes nappade genast på kroken och sa att det var »icke-endast nästvis utan oförflätligt dunt av redaktionen att ha utskritet det bästa i artikeln». Självt hade han läst originalet som cirkulerat i flera kopior inom utri-keministeriet.

Varp vi under nästföljande 1/2 timma fördjupade oss i samtal om dessa och närliggande ting — det var på nytt så där stimulerande och intensivt som det endast blir med honom. Hans oerhörda förmåga att hålla sig till väsentligheter och genast utan tvekan sätta fingret på den sjuka punkten tycks för var gång man träffar honom yttermera utvecklas och skärpts. Hans överlägsna intelligens kastar ett nytt och blixklart ljus över varje ämne man berör. Ideligen sitter man där och överraskar sig med att und-ra hur det bara varit möjligt att man le- vat så länge utan att varken hos andra eller sig själv stöta på så självklart rik-tigen och definitiva synpunkter på feno-mena. Även i de fall där ens egen uppfattning skiljer sig från hans, har man fått den grundligt reviderad och liksom vaskad från all grumlighet, sedan det förunnats en att ventileras den med honom. Han förhörde sig intresserad om hur

De vita stammarna.

(Forts. fr. sid. 1.)

fast det är så långt från insikt till hand-ling. Att just Amerika, Japan och Tysk-land är utanför Nationernas förbund, betyder att alla dessa stater av olika skäl ännu hålla fast vid föreställningar som folkförbundsstaterna tvingas att lägga bakom sig.

Italien är den stat som man nu när-mast vill ha med sig i en solidaritet på nya förutsättningar. Tyvärr är önska- tioner och engelsk-franska flottmanövrer i Medelhavet icke de lyckligaste medlen. De ha utlöst en världskänslöjka av hat och hat betyder avstånd, motstånd, själv-tillräcklighet, i allt motsatsen till solida-ritet.

Låt oss dock antaga att det kommer att lyckas med eller utan Mussolinis fall, in-nan någondera helt triumferat, få ett slut på det italiensk-abessinska kriget genom en fred, som icke förkrossar eller för-dömljkar någon och lägger grunden till en fredlig utvecklingsrik framtid för Abes-sinien. Låt oss anta att oron inom den svarta kontinenten dämpas, som nu drivit missionärerna att kasta profeterna Amos och Jeremias ord över sina hemländer, och att det nuvarande tillståndet kan uppe-hållas eller på fredlig väg förbättras. Det stora problemet som nu varit undanskju-tet från uppmärksamheten även om det skymtat i telegrammen från flottkonfe-rensens i London, kommer då att tråda i förgrunden, d. v. s. problemet om hur de vita stammarna skola ställa sig till Ja-pans strävan efter asiatiskt herravälde eller kanske i sista hand världshegemoni.

Man har avbildat Japan som en sikes-mask under vars glupska käkar Kina försvinner så lätt som ett mulbärsblad. Det är nog inte så lätt att äta upp Kina, och de äro många som tro att det blir Kina som kommer att sluka upp Japan till sist. Men vad som kommer att hända mycket snart om den japanska framfar-tern fortsätter, är att Japan kommer att

stötta på starka ryska, amerikanska, engelska och franska intressen. Och då gäller det. Som alla imitatorer öka ja-panerna ett stycke efter, deras bekännelse till våldet är ännu så helhjärtad som var vår före 1914. Men hur mycket än den vita prestigen sjunkit — inför den kombination som kastar sin skugga fram-för sig i pressen: U. S. A., England och Ryssland i en gemensam Stilla-Havs-po-litik, skulle nog även Japans generaler bli betänksamma, och de krafter inom Japan som vilja hålla emot erövringpolitiken skulle få större möjligheter att göra sig gällande.

Men kan den komma till stånd, denna kombination?

Efter Roosevelts rundradierade kongress-tal behöver den storhetsvansinniga militärkriek, som leder Japans öde, icke frukta någon omedelbar fara. Av det talet har hela världen fått klart för sig hur långsamt det går för Amerika att ändra på sin position bortom stridsvin-let till någonting som liknar en nyorien-tering och samling inom de vita stam-marna. Tillsvidare tror Amerika att en neutraliseringspolitik, som avstår från att dra kommersiell fördel av andra staters krig är fullt till fylles som insats för freden. I denna situation där hela kontinenten sjuda av oro att resa sig mot de vitas värld, kan Roosevelt ännu stå och för-klara för en lysande samtid, att världen så när som på en 10 % av dess inbyg-gare är nöjd med det nuvarande tillstän-det och inte önskar någon omfördelning av makt och rikedom. Att påstå att det är bara diktaturstaternas storhetsdröm-mar som blockera vägen till avrustning och världsfred är att forma en världs-syn efter den politik som man måste föra för att få förlängt mandat. Det är mänskligt men man saknar smärtsamt varje antydning till insikt om att hans eget land jämte de andra mätta stora och små makterna kunna ha något ansvar för den nuvarande hotande situationen, även om de nu icke vilja krig.

»den nya svenska fredsrörelsen» fort-skred och gav många och goda råd an-gående vikten av att inte förlora sig i abstraktioner eller förlita sig på att re-solutioner och massunderskrifter vore lik-tydiga med uppnådda resultat. »De är mycket bra att starta och förbereda jord-månen med — till och med som utsäde, men det är först efter dem som det ver-kliga och egentliga arbetet börjar — det är då det gäller att envetet hänga i och aldrig låta sig nedslås, hur hopplöst det än kan tyckas.»

Vi talade mycket om Italien och om England och han framhöll hur man måste lära sig att vara smidig och världsklok tillräckligt för att tvinga de onda och rent egoistiska krafterna att mot sin vilja tjäna det goda. Han påstod sig gång på gång ha gjort den erfarenheten att det som i sig själv var uttryck för hunger efter makt och materiella fördelar till slut ändå kommit att gagna helt andra syften — det gällde bara att passa på rätta ögonblicket och att vilja tillräckligt starkt och målmedvetet. Att inte rata några medel...

Rätt som det var tittade han skarpt på mig, tvärs igenom och liksom vägande — och utbrast: »det är allt bra synd att Ni inte är några stycken kvinnfolk som har tid, råd (eller hälsa!) tillräckligt att uteslutande leva för den saken, på samma vis som vi gjorde under kriget för det vi då föresatt oss att genomdriva. Man kan inte tjäna två herrar om något verkligt skall bli gjort — men just nu finns det så många olika sammanslutningar som strävar mot ungefär samma mål. Kunde de bara enas och slå sig tillsam-mans skulle stora ting ske — vi freds-politiker begär inte bättre än att få kvin-norna med oss, organiserade och djärvt medvetna om sin makt.»

(Forts. i nästa n.r.)

Prenumerera på Tidevarvet 1936!

Pris: helt år kr. 6:-
halvt år " 3.25
kvartal " 1.75

Insätt avgiften på postgiro-nummer 1544.

Exp. Triewaldsgränd 2°, Stockholm.

IDUN passar Er bäst, ty IDUN ger både värde och trevnad

Doktorerna Einar Wallquist, som skrivit »Kan doktorn komma?», Per Wetterdal, den kände kvinnoläkaren, lärarinnan Stina Palm-borg, riksbekant för sin goda hand med svårhanterliga barn, den unga baronessan Ishimoto, en av Japans mest kända kvinnor inom aristo-kрати och i socialt arbete, och Aske-greven Gustaf Lewenhaupt öka under 1936 Eder glädje och nytta av IDUN.

Vilken veckotidning ger mer omväxling än IDUN
Prenumerera postgiro 1235 8 kr; för 1/2 år: 5 8 kr; för 1/4: 2 8 kr; Tel. 20 16 02.

Bo i DJURSHOLM

TOMTER På fri o. egen grund med goda vägar och med ledningar.
VILLOR Från 5 rum och kök, såväl nybyggda som äldre.
SKOLOR Erkänt goda skolor. Sänkta terminsavgifter.
SKATTER Bland de lägsta i Sverige.
LÅN Byggnadskreditiv och lån ordnas på förmånliga villkor.

DJURSHOLMS AKTIEBOLAG

(Stadens fastighetsavdelning)
KONTOR: SLOTTET. Tel. Djursholm 327. (Efter kontorstid 174)
Tomter visas på begäran. Även Söndagar.

TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.
REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagnings-tid 10-12.
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m. Postgiro 1544.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:-, halvår kr. 3.25, kvartal kr. 1.75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
1 text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1936
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.